

Kaple

Kokonínský kostelík

Obec Kokonín je písemně doložena od roku 1538.

Již v počátku 18. století tu byla dřevěná kaple s věžičkou, ve které byl zavěšen tzv. „AVE“ zvon. Přesné datum jejího vzniku je neznámé. V roce 1792 (1788) byla kvůli zchátralému stavu zbourána. Stávala přibližně v místě, kde byla postavena a v roce 1798 vysvěcena „stará škola“ (dnes již neexistující – zbourána v roce 2010) čp. 145 (148) která byla v roce 1870 zrušena. Stála tedy něco jižněji než dnes. Připomíná se v dekretu ze dne 5. 2. 1733, jímž propůjčil pražský arcibiskup Daniel Josef 40 dní odpustků těm, kteří při zvonění v kapli zavěšeným zvonem se ve prospěch církve pomodlí.

Po stržení kaple byl její zvon pověšen na sousedící, naproti stojící, prastarou lípu (kde vydržela 54 let). Zbytky vnitřního zařízení byly uschovány na půdě staré školy.

Když strom – nouzová zvonice – ztrouchnivěl, byl roku 1842 pro zvon postaven dřevěný stojan (trámová zvonice) na protilehlé straně cesty, podle všeho severně od Langestrasse (Dlouhá ulice) dnes Tyršova stezka.

Také toto provizorium nemělo dlouhého trvání a tak se kokonínské obecní zastupitelstvo pod vedením svého starosty France Ulbricha (z čp. 50) po 20 letech konečně rozhodlo ke stavbě kaple. V zimních a jarních měsících let 1861 – 1862 byl svezem potřebný materiál na stavbu. Zvon, ne důležitý pro obecní život mohl být konečně důstojně umístěn. Měl kromě jiného za úkol shromažďovat obyvatele při požáru či jiných nouzových situacích.

Novostavba vznikla na pozemcích bývalých statků č. 53 a 141. Základní kámen byl položen 15. července 1862, koncem října byla stavba dokončena. V zimě pak byl dokončen a upraven vnitřek a vnitřní zařízení. Dne 13. 6. 1863 byla kaple vysvěcena ke cti sv. Antonína Paduánského.

Další zvon zakoupil obchodník se sklem Franz Josef Kittel (čp. 184).

Autorem plánů byl jablonecký zednický mistr Anton Womatschka (české jméno bylo poněmčeno), který v Kokoníně též postavil budovu dolní školy 1870 a márnici na místním hřbitově 1881.

Na stavbě kaple se podílet také mistr tesařský Jakob Miksch (z Jablonce).

Velmi „neakademicky“ působící vnitřní zařízení navrhl akademický malíř August Ulbrich z Kokonína, ovšem za použití starších dílů, které mohly pocházet ze sekularizovaných kostelů nebo také z původní stavby.

Zařízení je převážně vyvedeno v bílé a zlaté, tedy v barvách upřednostňovaných klasicizmem.

Stylisticky nejednotnou stavbu lze jen těžko zařadit. Tabernákl včetně podstavce oltáře je nejspíše barokní, ovšem gotizující kružba výplně ukazuje na, pro Čechy typickou, barokní novogotiku. Korunované vázy jsou ve stylu Lois-Seize. Hladké trojúhelníkové štíty nad průchody do sakristie jsou klasicistní.

Podstavec oltáře byl s jistotou zamýšlen pro větší oltář. K obrazu sv. Antonína drženého anděly není správná vazba.

Také kříž byl v kokonínské kapli postaven až dodatečně. Jedná se o velmi kvalitní barokní plastiku.

Barokní kazatelna by mohla pocházet z předešlé stavby, spíše selsko-lidové práce. Provedení resp. znovupostavení obstaral truhlář Appelt ze Mšena, který spolupracoval se sochařem Kopetzkyem a pozlacovačem Danielem Wernerem (oba pravděpodobně z Liberce).

Oltářní obraz, pseudoreliéfní malbu svatého Antonína Paduánského, namaloval kokonínský malíř August Ulbrich a věnoval jej obci – kapli.

Stěny byly zdobeny šablonovou technikou okrově zbarveným vinoucím se listovím na tmavomodrém pozadí. V kartušových polích byly střídavě namalovány kříže a iniciály IHS. Části těchto šablonových maleb byly pravděpodobně při rekonstrukci v roce 1927 překryty jednobarevně na tmavomodro.

Velký pamětní obraz v secco technice je datován 1863. Signatura je už čitelná jen částečně, mohlo by se jednat o umělce z Liberce (Reichenberg) nebo Rychnova (Reichenau). Lépe čitelná je signatura firmy Günther, která obraz roku 1927 restaurovala. Obraz představuje zbožňování Jezulátka sv. Antonínem a je inspirován podobným obrazem z kostela sv. Antonína v Partenkirchenu v Bavorsku, namalovaným Johannem Evangelistou Holzerem okolo roku 1736.

Od malíře Františka Simma pocházely (ukradené) obrazy z kazatelny. Byl příbuzný malíře Ulbricha, nebo s ním blízce spřátelen, každopádně bydleli oba v domě č. 50 v Kokoníně.

Varhany dodal i za hranicemi regionu známí albrechtický varhanář (Orgelbauer) Josef Prediger v červenci 1864.

Podle stavebního výkazu obce, dovezli občané Kokonína na tuto stavbu 931 povozů materiálu. Odpracovali 277 pracovních dnů. Vše zdarma.

Mimo těchto prací činil náklad na stavbu kaple 5249,23 zlatých.

Z toho částka z darů 203,26 zl.

Obec doplatila částkou 5045,97 zl.

Městys Kokonín převzal povinnost udržovat kapli a založil nadaci, aby každoročně v předvečer a v den, na první neděli po 13. červnu ve svátek sv. Antonína byla konána liturgie. Nadační listina je uložena u jabloneckého farního úřadu.

Za všechny služby v kapli dostával tehdejší duchovní 40 zl. Kokonínský řídící učitel za hudbu a hru na varhany 20 zl. Vše z obecních příjmů.

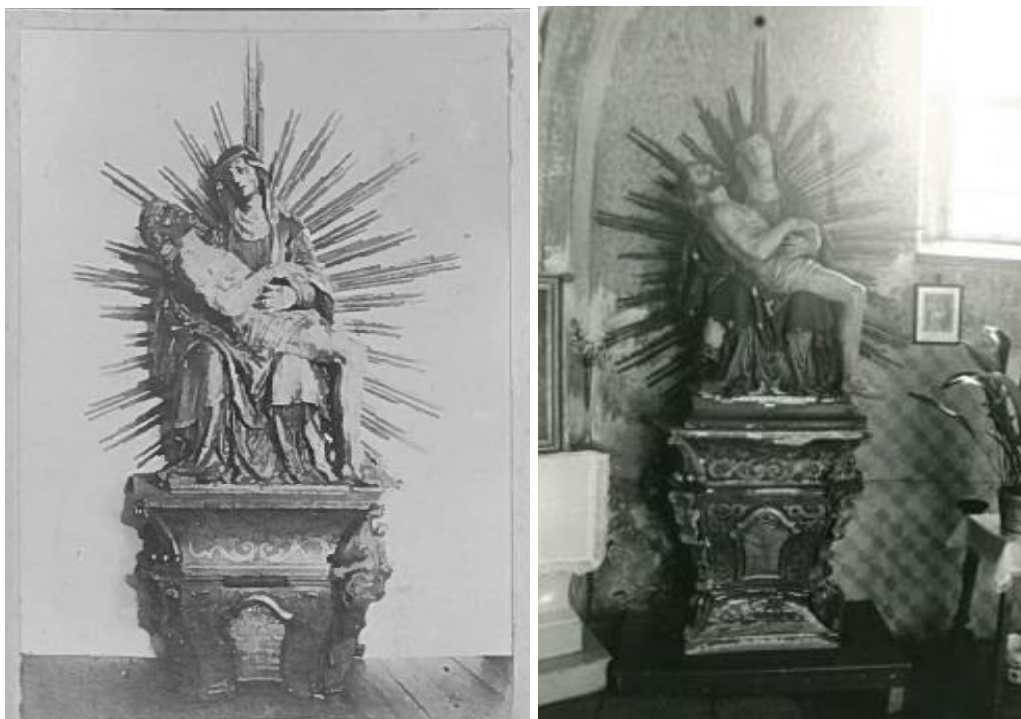
V neděli dne 27. května 1894 bylo konáno v kapli první „Boží tělo“ s procesím (v okolí známé pod názvem „Kokonínská jízda“).

Dne 6. června 1920 byla sloužena polní mše a byly vysvěceny dva nové zvony, opatřené z milodarů, náhradou za zvony, rekvírované v I. světové válce.

Výslovně je zmiňováno, že kostelní náčiní věnovaly „přátelé z ciziny“.

Někdejší obyvatelé Kokonína kapli velmi milovali, zřídili si ostatně, resp. jejich předkové, vlastními silami veskrze reprezentativní Boží dům. Jako patriotismus možno považovat i to, že mnozí své syny pojmenovali jménem Anton (Antonín).

Ve své prostotě vyznačuje kaple jistou pohodu, se kterou se mohou obyvatelé identifikovat. Zařízení kaple bylo stále doplňováno. Jako významný příklad budiž jmenována barokní kokonínská pieta „sedmibolestné matky Boží Marie“.

Byla přivezena kokonínským sedlákem a formanem Antonem Kittlem odněkud „z okolí Prahy“. Anton Kitel z čp. 214 (Malchertusch) nosil kroj: střevíce s přaskou, punčochy, kalhoty pod kolena, vestu, kazajku, plstěný klobouk se štrápcem. Chodil do lesa s pytlím přes rameno hlídat a cestou zvonil zvonečkem, a proto mu přezdívali „Klingelmann“. Tato umělecky vynikající dřevořezba pocházela pravděpodobně z nějakého zrušeného kláštera. Ležela mnoho let ve stodole (podkrovní komoře) domu č. 54, dokud ji roku 1903 znovu neobjevil malíř Franz Simm (tvůrce obrazů na kazatelně) z čp. 208 a vyměnil ji s tehdejším majitelem Fabiánem, s radostí za své dvě olejomalby a věnoval obci-pro umístění v kapli a předal ji k restaurování libereckému městskému muzeu na doporučení znalce-profesora muzea. Restaurování uhradila obec. Podobně dobré kvality je i již zmíněný krucifix na jižní straně.

Zavedení elektrického světla do kaple roku 1925 nebylo ve své době samozřejmostí. Vzdálenější části obce Kokonína byly ještě do čtyřicátých let osvětleny plynem.

Žárovičky v rámu obrazu sv. Antonína v horní polovině oltáře a na obloucích u obou rohových konzol, dnešnímu vkusu příliš neodpovídají, přesto byly malou „technickou památkou“.

Na každý pád se u kokonínské kaple jedná o nadregionálně významný umělecký památník. Přesto byla právě tato stavba od svého postavení lokálním symbolem.

Opravdové centrum v Kokoníně nikdy nebylo. Domy stály po obou stranách silnice vedoucí z Vrkoslavic do Rychnova. Větší část obce ležela odjakživa na pravém břehu Mohelky. Na levém byl vedle kaple, jako duchovního centra pro obyvatele, velmi významný hřbitov, přes relativní odlehlost, hojně navštěvované místo vzájemného setkávání.

V roce 1891 kaple vyhořela, v roce 1892 byla renovována. Tehdy byl do kapsle v hlavicí věže vložen dodatek k pamětnímu dopisu, ve kterém se mimo jiné dočteme, že představitelem obce byl od roku 1892 Ferdinand Eiselt, který dal popud k založení kostela v Kokoníně s farností. Pro tento účel založil výbor pro stavbu kostela.

V roce 1999 spadla pozlacená kapsle i s křížem zvonice ze střechy a byla odevzdána do okresního archivu.

V průběhu času byl svatostánek příliš malý a byl osloven architekt Alfred Wenzel, aby naplánoval kostel nový. Stavba nového kostela se neuskutečnila z politických důvodů. Po připojení k říši a převzetí moci nacisty, nebylo na stavbu ani pomyšlení.

Několik let na to musel být dokonce odevzdán zvon, který byl roztaven pro válečné účely.

Poslední bohoslužba byla pravděpodobně 16. 6. 1968, jak poznamenáno na tabulce v sakristii., Poté kaple upadla do „spánku“. Jak je obvyklé, bohužel, přišli lotři vandalové, kteří vytloukli okna a zdevastovali vnitřek kaple. Tabernákl a všechny skříně byly vylomeny, obraz sv. Antonína ukradli, stejně jako jednoho z doprovázejících andělů. Dále ukradli malé putí (andělíčky), kteří kryli z obou stran taktéž ukradeného beránka božího na tabernáklu a obě vázy s uchy umístěné na sloupech oltáře.

Píšťaly varhan byly násilně vytrženy. Lustr poškodili, věčné světlo zničili a ukradli. Obrazy z kazatelny ukradli. Ukradli i dřevěné sochy a kříže s Ježíšem, a mnoho dalších věcí.

Východní stěnou pronikla vlhkost a tak začaly hnit podstavce lavic. Plášť střechy doznával v čase trhlin a začalo do stavby zatékat. Tento stav zavinil šíření dřevomorky do všech dřevěných konstrukcí a vybavení Kaple. Při této devastaci zmizela nádherná vyšívaná pokrývka oltáře, kterou bylo možno obdivovat již na historické pohlednici z třicátých let.

*

V roce 2001 věnovalo město Jablonec n. N. kapli, církvi římsko-katolické. V této době byla opravena střecha a okna za příspěvek města. Tím bylo odstraněno zatékání do stavby a volný přístup okny.

Pro Kokonín je obnova kaple jednou z věcí která je potřeba opravit – stávající stav je dokumentován následujícími fotografiemi v porovnání s minulostí.

HŘBITOV

Před zřízením hřbitova v Kokoníně byli zemřelí pohřbíváni na jabloneckém hřbitově. Nejstarší matrika zemřelých uvádí, že v roce 1669 byl hřbitov v bezprostřední blízkosti kostela sv. Anny (v prostoru do dnešní Soukenné ulice, parku směrem k Anenskému nám. A křižovatky Budovatelů, Soukenná, Kostelní, Dvorská).

Někteří osadníci horního Kokonína, na přání pozůstalých, byli pochováni ve Bzí.

V roce 1809 byl otevřen nový hřbitov „Na Baště“. Z Kokonína první zde byl pohřben Franz Feix přezdívaný Stiel Franz z čp. 123.

Oba hřbitovy jsou zrušeny, u sv. Anny komunikacemi, na Baště letním kinem.

Osadníci (občané) okolních vesnic byli zatíženi hřbitovní platbou v letech 1845 – 1875 a naturáliemi, dávkami jablonecké farnosti rozhodnutím krajského úřadu v Mladé Boleslavi.

Kokonínský hřbitov byl zřízen usnesením obecního zastupitelstva v roce 1879. Byl zbudován na svahu nad kaplí (Horském Hřebínku) a je nekofesní.

K zřízení hřbitova bylo zakoupeno (v roce 1879) hospodářství čp. 53 a dům čp. 200 od Emila Posselta, pasíře, který se přestěhoval do Jablonce, smlouvou ze dne 22. prosince 1879 a použito parcely č. 371. Umrličí komora-márnice a zřízení hřbitova činilo 2000 zlatých. Dům čp. 200 byl upraven na byt pro kostelníka a hrobníka. O deset let později byl tento dům zrekonstruován na chudobinec a chorobinec. Byl

používán pro bezdomovce (bezpřístřešní), chudé a nemocné občany obce. Obdržel též jméno císaře Františka Josefa – Chudobinec a chorobinec (Kaiser Franz Josef Armen-und Siechenhaus).

Dne 9. října 1881 v neděli byl hřbitov slavnostně odevzdán svému účelu. První pohřbený na tomto hřbitovu byl syn, tehdejšího starosty Rudolfa Karase, dne 16. října 1881 dvouletý Richard Karas.

Starý hřbitov byla louka poblíž horního mlýna, také ji říkali francouzský hřbitov. Měli tam být ve francouzských válkách pochováni padlí a morem zemřelí. Svého času, již v minulé době byli vykopány kosti mrtvých.

Urnový „háj“ pod hřbitovem a mezi kaplí byl zbudován v roce 1965 – 1968 (?).

Čerpáno od Dietera Kleina (kokonínského rodáka *1942) a opisu Kokonínské kroniky z r. 1947 pana Syrového (velitele policejní stanice v Kokoníně) – Zpracoval: Josef Šikola /2013 - 2015/